

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

Enligt sändlista

Förslag till föreskrifter om handelsnormer för hönsägg

1. Sammanfattning

Enligt handelsnormerna för hönsägg ska klass A ägg märkas med producentkod och klass B ägg märkas med producentkod eller med någon annan symbol. Enligt gällande regler ska äggen märkas på produktionsenheten eller på den första förpackningscentral som äggen levereras till. Från och med den 8 november 2024 ska nya EU-bestämmelser börja tillämpas enligt vilka äggen ska märkas på produktionsenheten. Livsmedelsverket föreslår dock att ett nationellt undantag införs vilket möjliggör att märkning även fortsatt kan ske på produktionsenheten eller på den första förpackningscentral som äggen levereras till. Undantaget innebär således att ingen förändring görs för var märkningen ska äga rum jämfört med de regler som gäller före den 8 november 2024.

I samband med införande av den nya bestämmelsen föreslås att alla nationella bestämmelser på föreskriftsnivå om handelsnormer för hönsägg samlas i nya föreskrifter. Även befintliga bestämmelser om handelsnormer för hönsägg i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien flyttas således till dessa nya föreskrifter. Reglerna ändras inte i sak, men det görs en del redaktionella ändringar samt förtydliganden i fråga om var handelsnormer för hönsägg i övrigt finns reglerade.

2. Beskrivning av problemet och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Regler om ägg och deras märkning finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, kommissionens delegerade förordning (EU) 2023/2465 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller handelsnormerna för ägg och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/2466 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller handelsnormerna för ägg.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

Enligt del VI, punkt III i bilaga VII till förordning (EU) nr 1308/2013 ska ägg märkas med producentkod eller med någon annan symbol på produktionsenheten eller på den första förpackningscentral som äggen levereras till. Förordningen har nu ändrats genom kommissionens delegerade förordning (EU) 2023/2464 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller handelsnormerna för ägg. Ändringen innebär att märkningen, från och med den 8 november 2024, ska äga rum på produktionsenheten. Motivet till ändringen var bl.a. att det finns en viss risk för felaktig märkning (avsiktlig eller oavsiktlig) om märkningen sker på förpackningscentralerna, eftersom ägg från olika gårdar och produktionssystem kan blandas och felmärkas.¹ Flera medlemsstater, däribland Sverige, har dock redan utvecklat effektiva märkningssystem på förpackningscentralerna. Därför infördes samtidigt en möjlighet för medlemsstaterna att på objektiva kriterier undanta ägg från kravet om att märkningen ska ske på produktionsenheten om den i stället sker på den första förpackningscentral som äggen levereras till. Undantaget får tillämpas under förutsättning att det är proportionerligt, icke diskriminerande och inte undergräver målet om äggens spårbarhet.² Medlemsstaterna har med andra ord möjlighet att medge ett undantag som möjliggör att märkningen även från och med den 8 november 2024 kan fortsätta att utföras på en förpackningscentral.

Majoriteten av de ägg som släpps ut på marknaden i Sverige levereras från primärproducenten till en godkänd förpackningscentral där äggen sorteras, märks och packas. Förpackningscentralerna brukar i Sverige omnämnas som äggpackerier. Ägg av klass A märks med en så kallad producentkod som visar produktionsmetod, medlemsstat, värphönsanläggning och, såsom frivillig uppgift, stall på anläggningen. Ägg av klass B märks med producentkoden eller med en symbol. En förpackningscentral kan hantera ägg både från egen produktion och från andra producenter. Livsmedelsverket utför kontroll av märkningen och spårbarhet av äggen på förpackningscentralerna, medan länsstyrelserna utför motsvarande kontroll hos äggproducenten.

I Livsmedelsverkets kontroll av svenska förpackningscentraler konstateras ytterst sällan avvikelser inom detta område. De tre senaste åren har 1–3 avvikelser per år konstaterats på nationell nivå. Livsmedelsverket bedömer därför att svenska förpackningscentraler generellt sett har ett mycket gott system för att märka äggen korrekt och därmed upprätthålla god spårbarhet.

¹ Se skäl 3 till förordning (EU) 2023/2464.

² Se skäl 4 till förordning (EU) 2023/2464.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

Sverige är ett av få länder inom EU som tillåter godkända anläggningar att tvätta ägg. I Sverige finns idag 15 förpackningscentraler som är godkända för tvätt av ägg, vilket anges i anläggningarnas godkännande. För att få tvätta ägg måste förpackningscentralerna även följa gällande branschriktlinjer för tvättning av ägg. De förpackningscentraler som tvättar ägg hör till de största anläggningarna och de hanterar majoriteten av de ägg som kommer ut på den svenska marknaden. Om äggen skulle vara märkta före tvätten riskerar märkningen helt eller delvis att tvättas bort och äggen behöver då märkas ytterligare en gång.

I Sverige finns också många små förpackningscentraler som bara packar ägg från en egen produktionsenhet. Märkning av äggen på dessa förpackningscentraler är inget problem ur spårbarhetssynpunkt då det inte finns någon risk för sammanblandning av ägg från olika producenter.

Livsmedelsverkets bedömning är att den rådande ordningen bör fortsätta att gälla, enligt vilken den första förpackningscentralen som äggen levereras till får märka ägg enligt del VI, punkt III i bilaga VII till förordning (EU) nr 1308/2013.

3. Förslagen i huvudsak

I 40 och 41 §§ LIVSFS 2005:20 finns bestämmelser som kompletterar handelsnormerna för ägg. Dessa föreskrifter är föremål för en större omarbetning. För att hålla ihop och samla de nationella bestämmelser som gäller handelsnormer för ägg föreslås att innehållet i 40 och 41 §§ LIVSFS 2005:20 flyttas till nya föreskrifter som kompletteras med en ny bestämmelse om var märkning av äggen ska ske.

I de nya föreskrifterna införs inledande bestämmelser om föreskrifternas innehåll samt var bestämmelser om handelsnormer för ägg i övrigt finns reglerade. Handelsnormerna gäller endast för ägg från höns av arten gallus gallus, vilket skrivs ut i 1 §. Då det i övriga paragrafer hänvisas till regler som bara gäller för sådana ägg bedöms det tillräckligt att därefter använda ordet ägg i föreskrifterna. Eftersom kommissionens förordning (EG) nr 589/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för ägg har ersatts av förordningarna (EU) 2023/2465 och (EU) 2023/2466 uppdateras hänvisningarna i enlighet med detta. Det görs även ett tillägg med en hänvisning till livsmedelsförordningen (2006:813) då även denna innehåller undantagsbestämmelser från handelsnormerna för ägg.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

I 3 § första stycket punkten 3 i de nya föreskrifterna, som ersätter 41 § första stycket punkten c LIVSFS 2005:20, görs en språklig justering. Sedan 2021 ska alla som håller höns registrera sig hos Jordbruksverket. Livsmedelsverket tilldelar värphönsanläggningar individuella nummer, efter ansökan, oavsett anläggningens storlek. Det individuella numret utgör en del av den producentkod som ska finnas i märkningen av äggen. Det finns således ingen anledning att i paragrafen göra åtskillnad mellan anläggningar beroende på hur många värphöns som hålls på anläggningen. Det görs ingen ändring i sak.

I de nya föreskrifterna införs en till innehållet ny paragraf, 4 §, enligt vilken det framgår att märkning av ägg enligt del VI, punkt III.1 i bilaga VII till förordning (EU) nr 1308/2013 ska äga rum på produktionsenheten eller den första förpackningscentral som äggen levereras till. Av artikel 8 i förordning (EU) 2023/2465 framgår att ägg som ska levereras från en produktionsenhet till en annan medlemsstat som huvudregel ska märkas med producentkoden innan de lämnar produktionsenheten. Det finns dock möjlighet för Livsmedelsverket att i det enskilda fallet medge undantag från denna bestämmelse, vilket är närmare reglerat i 21 a § livsmedelsförordningen. För att tydliggöra att det undantag som införs i syfte att ägg ska kunna märkas på förpackningscentraler inte utgör ett undantag från artikel 8 i förordning (EU) 2023/2465 ska det framgå av föreskrifterna att förpackningscentralen ska vara belägen i Sverige.

Utöver den ovan nämnda möjligheten för Livsmedelsverket att medge undantag för märkning av ägg som ska levereras till en annan medlemsstat finns även en liknande undantagsmöjlighet vad gäller märkning av ägg som ska levereras till livsmedelsindustrin, se artikel 10 i förordning (EU) 2023/2465. Även denna undantagsmöjlighet är närmare reglerad i 21 a § livsmedelsförordningen. För att tydliggöra att dessa undantagsmöjligheter finns införs det i 7 § en upplysningsbestämmelse om att det finns särskilda bestämmelser för märkning av ägg som ska levereras till en annan medlemsstat eller till livsmedelsindustrin.

I övrigt görs endast redaktionella ändringar av de bestämmelser som idag finns i 40 och 41 §§, som bl.a. innefattar att strukturera om innehållet, sätta rubriker i föreskrifterna, tydliggöra hänvisningar till EU-bestämmelser samt göra vissa mindre språkliga justeringar. Utöver införande av det ovan angivna undantaget från krav på märkning på produktionsenheten görs inga ändringar i sak.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

Om innehållet i 40 och 41 §§ LIVSFS 2005:20 flyttas till nya föreskrifter behöver paragraferna i LIVSFS 2005:20 med tillhörande rubriker upphävas. I 56 § LIVSFS 2005:20 görs en hänvisning till 40 §. Denna paragraf måste följaktligen justeras så att hänvisningen i stället görs till motsvarande bestämmelse i de nya föreskrifterna.

4. Alternativa lösningar för det Livsmedelsverket vill uppnå

Den alternativa lösning som finns är att låta bli att införa nationella regler som tillåter att förpackningscentralen märker äggen. Se nedan om effekten av att någon reglering inte kommer till stånd.

5. Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Om Livsmedelsverket inte föreskriver om undantag kommer kravet på att märkning med producentkod/annan symbol ska ske hos äggproducenten i förordning (EU) nr 1308/2013 gälla för svenska ägg. Det kommer innebära kostnader för alla äggproducenter som idag levererar omärkta ägg till förpackningscentraler, i form av inköp av t.ex. stämpningsutrustning och stämpelfärg samt kostnader för arbetet med att märka äggen. Det kommer även innebära problem för de förpackningscentraler som tvättar ägg i och med att märkningen på äggen helt eller delvis kan komma att tvättas bort.

6. Vilka berörs av regleringen?

Samtliga äggproducenter (ca 600 stycken) och förpackningscentraler (156 stycken) berörs av förslaget.

7. Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på

Bemyndiganden finns i 2, 7, 14 och 40 §§ livsmedelsförordningen. Vad gäller det nya undantaget som möjliggör att äggen fortsättningsvis även kan märkas på förpackningscentraler saknar Livsmedelsverket dock i dagsläget bemyndigande för detta undantag. För att föreskrifterna ska kunna antas behöver regeringen ge Livsmedelsverket ett bemyndigande. Dessa föreskrifter föreslås således under förutsättning att så kommer att ske.

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

8. Vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Om förslaget till reglering genomförs blir det ingen skillnad i kostnader eller andra konsekvenser jämfört med idag eftersom regleringen innebär att märkningen av ägg får fortsätta som enligt tidigare regler.

Om regleringen inte skulle genomföras innebär det att alla äggproducenter som levererar ägg till förpackningscentraler behöver införskaffa utrustning för äggmärkning, vilket innebär en ökad kostnad för producenterna. En enkel automatisk stämpel kostar ca 100 000 kr + moms, enligt uppgift från Svenska Ägg. Dessutom krävs det personella resurser för att se till att märkningen fungerar. Det blir också svårt för förpackningscentraler som är godkända för äggtvätt att hantera redan märkta ägg eftersom märkningen riskerar att tvättas bort i äggtvätten. I de fall där märkningen inte tvättas bort helt kan det komma att synas ett svagt märke. När man då märker äggen en gång till finns risken att märkningarna överlappar varandra och därmed blir otydliga.

9. Bedömning om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Av del VI, punkt III.2 a i bilaga VII till förordning (EU) nr 1308/2013, i lydelse som ska tillämpas från och med den 8 november 2024, framgår att medlemsstaterna har möjlighet att på grundval av objektiva kriterier undanta ägg från krav på att märkas på produktionsenheten, om märkningen sker på den första förpackningscentral som äggen levereras till. Att medge ett nationellt undantag är därmed förenligt med EU-förordningen.

Livsmedelsverket bedömer att det inte är fråga om tjänsteverksamhet då det är märkning av produkter som regleras. Förslaget medför inte heller några nya tekniska krav på produkter. Märkningen ska utföras även om undantaget tillämpas, så det är endast en fråga om i vilket led i kedjan som märkningen görs. Förslaget innebär inte heller att det ställs några nya krav på företagen i och med att ändringen upprätthåller den ordning som redan gäller. Livsmedelsverket bedömer därför att förslaget inte behöver anmälas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) nr 2015/1535 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

tjänster eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet).

10. Bedömning om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Eftersom del VI, punkt III.2 och 2 a i bilaga VII till förordning (EU) nr 1308/2013 i ändrad lydelse genom förordning (EU) 2023/2464 ska börja tillämpas den 8 november 2024 behöver dessa föreskrifter börja tillämpas samma datum för att undvika tillfällig omställning i avvaktan på att föreskriftsändringen genomförs.

Det finns inte några särskilda behov av informationsinsatser eftersom förslaget innebär att inget ändras när det gäller var äggen får märkas. Förslaget innebär inte i övrigt några ändringar i sak. Äggbranschen blir informerad genom att den får föreskriftsförslaget på remiss. Livsmedelsverket kommer även att informera om de nya föreskrifterna på myndighetens webbplats och i nyhetsbrev.

11. Antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Samtliga äggproducenter (ca 600 stycken) och förpackningscentraler (156 stycken) berörs av förslaget. De är verksamma inom äggbranschen och varierar i storleksordning från mikro till stora. Enligt Jordbruksverkets jordbruksstatistik fanns det år 2022 7,9 miljoner höns fördelade på 3 778 företag, men nästan alla värphöns, 98 %, fanns i de 180 besättningar som höll 5 000 hönor eller fler.

Nedan följer en tabell över storleken på de förpackningscentraler som finns i Sverige.

Volym (ton)	Antal förpackningscentraler
> 10 000	4
> 1 000 - 10 000	12
> 100 - 1 000	31
> 10 - 100	55
> 3 - 10	30
> 1 - 3	14

≤ 1	10
Totalt	156

12. Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Det blir ingen skillnad mot idag vad gäller företagens administrativa kostnader eller liknande eftersom förslaget innebär att dagens regler om märkningsplats av ägg fortsätter att gälla.

13. Vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Förslaget medför inte några kostnader eller förändringar jämfört med gällande regler. Företagarna behöver därmed inte vidta några särskilda åtgärder.

14. Vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Förslaget bedöms inte ha någon påverkan på konkurrensförhållanden mellan företag jämfört med idag.

15. I vilka andra avseenden regleringen kan komma att påverka företagen

Regleringen bedöms inte påverka företag i något annat avseende än vad som framgår i övrigt av konsekvensutredningen.

16. Beskrivning om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Ingen särskild hänsyn behöver tas till små företag eftersom förslaget inte innebär någon skillnad mot hur det fungerar idag.

17. Effekter för staten, kommuner eller regioner

Äggproducenter utgör en del av primärproduktionen. Livsmedelsanläggningar inom primärproduktionen kontrolleras av länsstyrelserna medan

Avdelningen för myndighetsstöd
Enheten för juridik
Sofia Norlin

2024-06-03

Dnr 2024/02067

förpackningscentralerna är anläggningar som kontrolleras av Livsmedelsverket, se 23 och 25 §§ livsmedelsförordningen. Eftersom förslaget innebär att gällande ordning inte ändras så medför det vare sig kostnader eller intäkter för staten. Om förslaget inte genomförs kan vissa ytterligare kontrollmoment av spårbarhet hos äggproducenterna behöva utföras av länsstyrelserna, vilket skulle kunna leda till en marginellt ökad kostnad för kontrollverksamheten alternativt en omprioritering av vad som ska kontrolleras.

Föreskriftsändringen bedöms inte ha någon påverkan på kommuner eller regioner.

18. Miljö och jämställdhet

Om regleringen inte skulle genomföras innebär det att alla äggproducenter som levererar omärkta ägg till förpackningscentraler behöver införskaffa utrustning för äggmärkning, vilket kan vara negativt för miljön. Livsmedelsverket ser inte att förslaget påverkar jämställdheten på något vis.

19. Uppföljning/utvärdering av föreskrifterna

Någon särskild uppföljning av föreskrifterna är inte inplanerad. Genom den offentliga kontrollen av spårbarhet och märkning av ägg som genomförs på förpackningscentralerna finns en regelbunden kontroll av att handelsnormerna för ägg efterlevs.

Kontaktpersoner vid Livsmedelsverket

Helena Arnberg, statsinspektör, 018-17 55 23
Daniel Kardell, verksjurist, 018-17 56 15